

פ ר ט י כ ל מס. ה/2

מישיבת הועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ג', ה' בכסלו תש"י (29.11.49)
בשעה 9.00.

נוכחים: חברי-הועדה.

- ד"ר ז. וורהפטיג - היו"ר
- י. בן-צבי
- י. גורי
- ד. הכהן
- א. חושי
- ח. טובי
- ש. מרלין
- מ. סנה
- י. ספיר
- א. פראי
- נ. ילין-מור
- א. שפטל
- א. גולדראט

מוזמנים.

- א.
- מר/רוזנבלום - מנהל משרד הפנים
- מר מ. צילן - מזכיר כללי של משרד הפנים
- מר נ. הורשנטיין - היועץ המשפטי
- מר מ. א. הרטגלס - יועץ משרד הפנים

נעדרים: ב. מינץ
סיף-אלדין-אלזעבי

סדר-היום: חוק העיריות תש"ט - 1949.

י. גורי: אנו בחרנו בוועדה-משנה, על מנת שתחליט את עבודתנו, אבל נתברר שהועדה איננה פועלת, ומבלי שועדה-המשנה תפעל ותחיש את הבירור, אני חושש שלא נספיק לסיים את הדיונים שלנו. אני חושב שאנו מוכרחים להגיש לכנסת את התוקה הזאת לקריאה שלישית לא יאוחר מ-10 לדצמבר ש.ז. אנו חייבים לעשות את כל הצעדים כדי שהחוק יהיה מוכן לאותו זמן.

י. בן-צבי: אבקש לדעת מי הם חברי ועדה-המשנה.

תשובה: חברי ועדה-המשנה הם:-

- ז. וורהפטיג
- י. ספיר
- א. פראי
- א. שפטל

ש. מרלין: לפי דעתי, יש אפשרות אחת להחיש ולזרז את עבודתה של ועדת הפנים ואח עבודתה של ועדת המשנה. הדרך היא, ששר הפנים יקבע את מועד הבחירות עכשיו, אזי ועדת הפנים וכך ועדת המשנה תתאים את עצמה ואת קצב עבודתה לפי התאריך הזה. אני כבר הצעתי את זה כמה פעמים ואף פעם לא קיבלתי תשובה משכנעת, מדוע אי אפשר לקבוע את מועד הבחירות.

י. גורי: חיקון: שר הפנים יכול רק לקבוע את המועד של פירסום פנקס הבוחרים בכל הארץ, כי הבחירות הן פונקציה של מדער פירסום פנקס הבוחרים. כאשר פנקס הבחירות יתפרסם, יכול שר הפנים לקבוע את יום הבחירות.

א. רוזנבלום: עניתי כבר בשתי הזדמנויות קודמות לשאלותיו של (מנהל משרד הפנים) מר מרלין. שר הפנים איננו יכול לקבוע דבר שהוא מחוסר-משמעות. אין הוא יכול לקבוע תאריך לבחירות, בו בזמן שהוא קשה לעבודת ועדת הפנים של הכנסת. כל זמן שהועדה לא סיימה את החומר, אין שר הפנים יכול לקבוע את מועד הבחירות. אנו נוכל להעביר את הבחירות, לפי החוק הקיים, עם תיקונים שכבר נתקבלו בכנסת ועם התיקונים של ההתנגדויות. אם הצעה זו היתה מתקבלת על דעת חברי-הועדה - שר הפנים יכול היה לקבוע את יום הבחירות. אם ועדת הפנים תחליט שהיא מסיימת את עבודתה תוך תאריך מסויים - אזי שר הפנים יהיה מוכן לקבוע תאריך לבחירות.

מ. צילן: לפנינו עוד ענין השתתפות החיילים בבחירות (מזכיר כללי של משרד הפנים) ובנוגע לסעיף זה צריכה הועדה לדון בו. מבלי שהועדה תדון בסעיף - אי אפשר יהיה לערוך את הבחירות. שר הפנים, הסדיר בצו בקשר למועצות מקומיות, אצא את הדברים בצורה ארעית, אבל עכשיו בקשר לבחירות בעיריות, יש לקבוע חוק.

ש. מרלין: אני חושב שזה לא מן ההכרח ליצור מעגל-קסמים. העמדה של באי-כוח משרד הפנים עלולה ליצור מעגל-החמיה רזה לפני החקירה שררר הירלון ירול שר הפנים למבוסס את מוסד

ש. מרלין:

הבחירות. ואין שום הצדקה לפי דעתי לדחות את קביעת התאריך. אני חושב שיהיה זה יותר יעיל אם אנו נדע בדיוק כמה שבועות עוד עומדים לפנינו כדי לעבור על כל הסעיפים הללו, ולפי זה נתאים אח מספר הישיבות, ואת מספר השעות של ועדת הפנים.

הבעתי כבר פעם את דעתי, שאין צורך עכשיו להכין

תקנות לכל הדורות, אנו צריכים להשאיר גם קצת עבודה למושבים הבאים של הכנסת. אנו עכשיו צריכים להחליט על כמה עקרונות יסודיים. אם נווכח שיש עוד צורך באי-אלו תיקונים - נעשה זאת בבחירות הבאות. לדעתי, קיבלנו כבר מספר ניכר של סעיפים והחלטות המאפשרים לנו להעביר את הבחירות החדשות. יש לפנינו כל הסעיפים בקשר לגיל, רשימות-הבחירות וכו', וזה מספיק לדעתי. כמובן, שבאופן מלאכותי אפשר לשבת עוד ועוד ולדון על כל קוצו של יוד ואינני חושב שיש צורך בזה.

אידוב כהן: הס' לה מלאכותי, איננה מתאימה כאן. סכל מקום, אני

מגין שאין לך הצעה טכנית כיצד להחיש את עבודת

הועדה.

י. גורי: אינני יכול לקבל את הגישה של מר מרלין, כי היא קצת

מוזרה בעיני. בידי מי הקריטריון אם הסעיפים

מספיקים או לא מספיקים? אי אפשר, ואין נימוק כזה, שיצדיק את ההצעה שועדת הפנים תפסיק את עבודתה, ושיש צורך להשאיר משהו גם למושבים הבאים של הכנסת. לדעתי, הוטל עלינו לעשות מלאכה, ואי אפשר לבוא עכשיו ולומר שלאחר אצאאא שהועדה עשתה כבר את מרבית העבודה - להפסיקה. אינני יודע משום מה נבדלת ועדת הפנים מכל ועדה אחרת. אם אומרים לוועדת הפנים, שיש צורך דחוף לסיים מלאכה - הרי יש צורך דחוף לעשות זאת. אם ועדת-המסנה איננה אקטיבית, הרי אפשר להשלים אותה או להחליף חברים. לא יתכן שועדת הפנים תכריז פתאום, שהיא איננה יכולה לגמור את העבודה. צריך להטיל על ועדת-המסנה לסיים את העבודה. גם המנסחים צריכים לעשות מאמץ להשתחרר מעבודה אחרת ולהשקיע מלאכה בעבודה זו. גם ועדת הכספים, כשהוטל עליה להשלים איזה חוק, או תקציב, עשתה את כל המאמצים כדי להשלים את עבודתה, ואין ועדת הפנים נבדלת מכל ועדה אחרת.

א. פדאי: בעקבות דבריו של מר גור, שהציע כי עד ה-10 בדצמבר נסיים את העבודה ונגיש את החוק לכנסת, אני רוצה להעיר כי 10 בדצמבר חל בשבת. לפיכך, הייתי מציע כי ב-12 בדצמבר נגיש את החוק לכנסת. כמו כן הייתי מציע, שאנו נחליט קודם כל, כי נכין את עצמנו לכך שבשבוע הבא עלינו לסיים את העבודה, ונקבע עוד מספר ישיבות גם השבוע, וגם בשבוע הבא.

אבא חושי: אנו יכולים לקבל רק החלטה אחת, שעלינו לסיים את העבודה עד ה-12 בדצמבר ואני תומך בזה. אני מציע שאנו נטיל על ועדת-המשנה שהיא תעבור לא רק על הסעיפים שכבר דנו בהם, אלא גם על כל שאר הסעיפים, ותביא לפנינו הצעות מוגמרות, ע"י כך נחסוך בזמן ונחיש את סיום העבודה.

י. ספיר: אינני שולל את ההצעות האלה, אבל הייתי מציע, בהתאם להצעה שהיתה כאן, לסדר את הבחירות לפי החוק הקודם ביחד עם התיקונים שנחקבלו כבר בכנסת, והייתי מציע שכל החברים המשתתפים מטעם הסיעות שלהם בישיבה הזו יציעו/מה הם הסעיפים המתאימים לשם ביצוע הבחירות, ועדת-המשנה תעבור על כל החומר, ותבוא אלינו בהצעות.

ז. וורהפטיג: החומר שנשאר לפנינו לדיון הוא: שני סעיפים, פלוס תיקונים ותוספות, מלבד מה שנשאר לוועדת-המשנה. לפיכך, אני מציע להקדיש את הימים א', ב', ג', לגמר עבודתה של ועדת הפנים. ועדת-המשנה תשב ביום א' אחה"צ וכן גם ביום ב', וועדת המליאה של ועדת הפנים תתכנס ביום ג' הבא. אם ועדת-המשנה תכין את כל החומר עד יום ג' הבא - נוכל לסיים את העבודה הזאת.

אידוב כהן: הובאו בפנינו שלוש הצעות שאינן סותרות זו את זו.

1. הצעתו של אבא חושי: ועדת-המשנה תעבור על כל החומר וגם על אותם הסעיפים שועדת-המליאה טרם דנה בהם.
2. הצעתו של מר וורהפטיג: ישיבות נוספות של ועדת-המשנה.
3. הצעתו של מר ספיר: שבאי-כוח הסיעות יגישו לוועדת-המשנה את החומר המתאים.

בהזדמנות זו אני רוצה לברך בשם הועדה את מר וורהפטיג

י. ספיר:

באופן ישיר. יש לזה ערך מיוחד בהתחשב עם האופי המיוחד של תפקיד ראש רשות מקומית. במידה שיהיו ניגודים בין הרכב המועצה, לבין השקפתו של אותו אדם, הרי האדם הזה יצטרך למצוא את שני-הזהב בין האינטרסים הכלליים של הציבור לבין הרכב המועצה, ויש הגיון לרבר זה במציאות שלנו.

אירוב כהן: הצעתו של מר ספיר היא יפה מבחינת האידיאל הדמוקראטי, אבל אינני יודע אם זה מתאים למציאות שלנו. נדמה לי, שאם נבחרת מועצה בת 14 או 15 חברים, הם יותר מסוגלים להבחין מיהו האדם המתאים למלא את התפקיד של ראש המועצה, וממילא האדם הזה יהיה הכי חזק מבחינה מפלגתית, ואז יש לו סיכויים יותר טובים לכהן בתפקיד זה. אם האיש יצטרך להצטרף ע"י הציבור בבחירות כלליות, הרי שום מפלגה לא תסכים להעמיד לבחירות אנשים שאינם מן המפלגה שלה, ומסיבה זו אני מתנגד להצעתו של ספיר.

בסקרה שיהיו שלושה או ארבעה מועמדים, שכולם קיבלו מספר שווה של קולות, אני חושב שיש לבחור את האדם שיש לו ותק במועצה, או שבסקרה כזה נוכל לקבל את הנוהג שהיה בבחירות לנשיא המדינה.

י. גורי: כמועצת העירייה התנהל ויכוח, מפני מה משהים את הבחירות. כחבר ועדת הפנים ראיתי חובה לעצמי להגן על ועדת הפנים.

הציבור כלל איננו יכול לדעת שהצעות כאלה, כמו זו של מר ספיר, מובאות בפני הועדה, ויכולים להתווכח עליהן שעות רבות. הצעתו של מר ספיר משולה לתכנית של מהנדס שטעה טעות בחשבונות הסטאטיים שלו וכל הבנין מתמוטט. מר ספיר טועה טעות אחת - הצעתו אינה יכולה להחזיק מעמד. אני בטוח שמר ספיר מתכוון לכך שראש-העירייה יבחר לא בבחירות יחסיות, אלא בבחירות רובניות, וזה יכול ליצור מצב של קואליציה בין הנשיא שנבחר לבין הרכב המועצה שנבחרה. האם מר ספיר מתאר שבמציאות שלנו אפשר יהיה לבחור נשיא מועצה שיהיה סנותק ~~מאצטצטצט~~ מהמועצה? איש כזה לא יחזיק מעמד כלל. אפשר להכין הסון נימוקים נגד הצעה זאת שאיננה מתאימה לנו. באופן תיאורטי זוהי הצעה טובה מאד, אלא שהיא אינה הולמת את המציאות ואת האינטרסים של הציבור.

י. בן-צבי: אילו היו לנו שתיים או שלוש מפלגות כמו בארצות האחרות, למשל כמו באמריקה, אפשר היה לדעתי לקבל את ההצעה הזאת, אבל במציאות שלנו כאשר קיימות 11 או 12 מפלגות, אי אפשר יהיה להעמיד לבחירות לראש-העיר רק 2 או 3 מועמדים, כי בודאי שיהיו מועמדים כמספר המפלגות, ואז הקולות יתפוררו, ולא תמיד הנבחר ייבחר באופן הגון, אלא באופן יחסי. מאידך, אינני מיואש, לעתיד לבוא, לבצע פעם אחת ההצעה הזאת, אבל היא תלויה בהתפתחות היחסים שבין הכוחות, אבל כעת אי אפשר לקבל את ההצעה.

אני תומך בהצעתו של אנא חושי, שאם בישיבה הראשונה לא יגיעו לידי הכרעה, יש לרחות זאת קודם כל לישיבה שניה.

דגד הכהן: אם אמנם הצעתו של מר ספיר איננה מתאימה לנו עכשיו, הרי אינני מוכן לבטל אותה כליל, כמו שעשה זאת מר גורי.

יש בה משהו שהוא יותר דמוקראטי, והוא נותן פחות אפשרויות לקנוניות בזמן הבחירות. 15 חברי-מועצה שיצטרכו לבחור נשיא ידעו יפה במי לבחור, אם הם ידעו כיצד לעשות את הקנוניות, אבל אם הבחירות נעשות ע"י הציבור בכללן הן הרבה יותר דמוקראטיות. גם ד"ר וייצמן לא היה איש מפלגה, וגם דיזנגוף ז"ל לא היה איש מפלגה, והם נבחרו ע"י הציבור. וכאשר הציבור מצא פעם שד"ר וייצמן לא מתאים - הציבור פיטר אותו.

בכל זאת, אני חושב שהצעתו של מר ספיר מחייבת שינוי נוסף בקונסטיטוציה.

א. פראי: אני נגד הצעתו של מר ספיר ואינני יודע אם היא תהיה ממשית גם בעוד 30 שנה, ואינני יודע גם אם באחרית הימים יימצא אדם שיוכל למלא את תפקידו, גם אם הוא לא יתאים להרכב המועצה. אנו שואפים לדמוקראטיה ואינני מבין את הדבורים האלה שנשמעו כאן על קנוניות מפלגתיות. אני חושב שאנו כולנו עושים את אותן הקנוניות. נשיא המדינה, למשל, זהו סמל המדינה, אבל ראש-הממשלה גם הוא נבחר ע"י צירופים מפלגתיים, ואינני רואה בזה שום פסול אם מלגה שיש לה רוב בוחרת בראש-הממשלה. מה פסול יש כאן, אם לאדם אחד ישנן זכויות ויתרונות מסויימים. טבעי הדבר שאותו הגוף שיש לו רוב יבחר מתוכו את ראש-העיריה, או את ראש-הממשלה, ואין כל בזיון בדבר.

סר רוזנבלום:
(מנהל כללי של
משרד הפנים)

הסוגייה היא מעניינת מאד. לדעתי, עומדת בפנינו השאלה אם מוצדק יהיה, דוקא בבחירות לראש-העיר, לשנות את אופי הבחירות שלנו בכלל. אם כן, צריך היה להחליט קודם, שנשיא המדינה נבחר ע"י הבחירות הכלליות, וכן שחברי-הכנסת ייבחרו לא לפי מפתח מפלגתי, אלא לפי אזורים. אי אפשר דוקא לבחירת ראש-העיר לשנות את שיטת הבחירות.

אבא חושי:
הייתי תומך בהצעתו של סר ספיר, אבל ברור שזה צריך מחייב את שינוי כל בנין הקונסטיטוציה שלנו. אני חולק על התפיסה הדמוקרטית הזאת המסקבלת אצלנו. אני חושב שנבחר, הנבחר באופן ישיר ע"י הציבור, מרגיש את עצמו אחראי בפני כל בוחריו. אבל, לצערי, המצב הוא כזה שאילו קיבלתנו החלטה כזאת, זה מחייב את שינוי כל הקונסטיטוציה. כלומר, האיש שייבחר הוא שצריך להרחיב את שלטון הביצוע, מאחר שיהיה צורך להבדיל בין שלטון הביצוע לבין השלטון המחוקק. משום כך, באופן אבסטרקטי לענין גופו, הייתי תומך בהצעה זאת.

י. ספיר:
אילו היינו ממשיכים את הויכוח אני מרגיש שהרוב היה מתקרב להצעה זאת. אינני מתכוון שההצעה הזאת תחייב שינוי של כל מערכת החוקה שלנו. אני גורס שבשלטון שלנו, בחיים הפוליטיים שלנו, אנו מתקרבים לאנסורד, ואחת הדוגמאות הכולטות היא ראש-העיר צריך גם להיות ראש-המועצה. ראש-העיר הוא אדם שמנהל את העניינים, בין אם הם כתובים בספר החוקים ובין אם לא. בשיטה הקיימת שלנו, שהיא למעשה העתק מהשיטה האנגלו-סאכסית, שלפיה ~~התפקיד הזה איננו התפקיד של~~ האדם העומד בראש המועצה אחראי בפני המועצה, ולא בפני הציבור. משום כך, ההצעה שלי היא חלק מתכנית שלמה המתכוונת באמת לשנות את אותם הליקויים הדמוקראטיים שהולכים ומתבססים אצלנו באופן אינסנסיבי. אני גורס, שגם את נשיא המדינה צריכים לבחור ע"י הציבור ולא ע"י הכנסת. כמו כן, ראש-העיר צריך להיות אחראי כלפי הציבור, וראש-העיר מסמל את המקום. אני יודע שישנם קשיים בביצוע התכנית הזאת, אבל אינני גורס שיש לשנות כרגע את הקונסטיטוציה, ואינני חושב שהקשיים האלה משתלבים דוקא בקשר לבחירת ראש הרשות המקומית. מתוך הערכת העניינים, נדמה לי שהגיע הזמן שאנו נחשוב ברצינות מה היא השיטה הראציונלית הרצויה ביותר בשבילנו.

ז. וורהפטיג: הייתי יכול להבין את הצעתו של מר ספיר, לו היה דורש את השיטה הזאת בשביל שלוש הערים הגדולות, אבל בשביל מקום אחר קטן, הדבר כמעט בלתי אפשרי. במקום קטן, איפה שישנם 300 בוחרים שם תהיה הסתירה בולטת יותר לעין, אבל גם בענין זה ישנם שלושה נימוקים המכריעים נגד ההצעה הזאת: א. (1) השיטה הזאת היא תצא דופן מהקונסטיטוציה שלנו, כלומר, נשיא המדינה ייבחר ע"י הכנסת ודקא ראש-עיריה ייבחר ע"י בחירות כלליות; (2) אפשרית התנגשות מתמדת בין המועצה, בין רוב המועצה, לבין ראש-העיר. התנגשות זו תביא לידי שיתוקה של מועצת העיריה. (י. ספיר: תהיה דפוליסטיזציה של ראש-העיר); (3) זוהי שיטה של "מיור גורסנט", ואז ראש-העיריה הנבחר צריך להיות אדם בעל-מקצוע שידע לנהל את הענינים מבחינה מקצועית, אבל לדעתי עדיין לא באה השעה שאנו נחשוב על שינוי רציני כזה.

אידוב כהן: האם מר ספיר מציע, שהנבחר ימנה גם את חברי מועצת

העיריה?

ה צ ב ע ה

1 - בעד הצעתו של מר ספיר
הרוב - נגד
ההצעה לא נתקבלה.

הסתייגות: למר ספיר.

י. ספיר: אני חושב שיהיה זה מגוחך אם נמסור את ההכרעה לידי הגורל, כי לפעמים הגורל יכריע גם בצורה טפשית. הדבר הזה נותן מקום למושגים, לא אגיד לשחיתות אפאפא, אבל בכל זאת חוסר-אחריות צבורית. תבינו שאדם כזה שייבחר בסקונדה מסויימת, הודות לגורל עוור, יצטרך אחר-כך לנהל את הענינים במשך שנים, ולאדם הזה יהיה מין כוח עליון, כביכול, שהוא ינצל אותו במשך כל הזמן. תמיד תהיה בציבור הרגשה שהאדם הזה באמת איננו מתאים. הציבור לא יתייחס אל אדם כזה ברצינות וכל הענין הזה ייהפך למקור בדיחות בציבור.

קודם כל, ברור שההכרעה לא צריכה להיות בישיבה ראשונה, אלא בישיבה שניה ואפילו בישיבה שלישית, אפאפא וחובה על כל חברי המועצה להשתתף בישיבה.

י. ספיר:

במקרה, וגם לאחר הישיבה השניה או השלישית, יימצאו מספר מועמדים עם מספר קולות שווה - אני מציע למסור את ההכרעה לשר הפנים, או לממשלה, או לאיזה גוף אחר. הממשלה, בכל זאת, איננה חשודה שהיא תהיה בלתי מחושבת, ואני רוצה להטיל את האחריות על הממשלה במקרה כזה. זה גם יטיל את האחריות על האיש הנבחר, שייבחר בצורה כזאת, ואין לחשוב שהממשלה אצמצא או שר-הפנים יכריעו על הדבר מתוך קלות-ראש.

ז. וורהפטיג: לפני ההצעה לבחירות נשיא המדינה (חוק המעבר),

סעיף 3, ואני הייתי מציע להכניס את הסעיף הזה

לחוק שלנו. הסעיף הזה מאפשר: (א) בחירות חשאיות; (ב) ייבחר מי

שקיבל יותר ממחצית קולות חברי-הועדה, ואז יש מאחורי הנבחר רוב הועדה.

אם קורה שיסגור כמה מועמדים, יש לערוך את הבחירות עד אשר יגיעו לשני

מועמדים והבחירות הסופיות בין שני המועמדים תכרענה. הפרינציפ הוא

בזה שראש-העיריה מוכרח לקבל רוב אמתי של המועצה ואז אין כל אפשרות

להתנגשות מתמדת בין ראש-העיריה לבין המועצה. אם נקבל עכשיו את הפרינציפ

הזה, נוכל להגיע עכשיו גם לשלב השני.

זאת אומרת, ההצעה היא: נבחר-זה שיקבל יותר ממחצית

הקולות של חברי-המועצה שהשתתפו בהצבעה. את הנמנעים בהצבעה במקרה זה

לא מביאים בחשבון.

אני מבקש להביא בחשבון את ההצעה הזאת.

א. פראי: אנו צריכים לעשות את הכל כדי למנוע מצב של מבו

סתום ("דד לוק").

אני מקבל את ההצעה הזאת יחד עם תיקון להצעתו של

אבא חושי, כלומר, הישיבה השניה או השלישית צריכה להתכנס לא פחות מאשר

24 שעות לאחר הישיבה הקודמת.

אני מתנגד להצעה של מר ספיר, שהממשלה תכריע בענין

זה. אם לאחר שתיים או שלוש הצבעות הגיעו למצב של "דד לוק", פירוש הדבר,

שיסגור כאן צירופים של כוחות משני הצדדים. מצד אחד, צירוף כזה, ומצד שני

צירוף אחר, ז.א. גוש אחד רוצה בראש-עיריה זה, וגוש שני בראש-עיריה שני.

א. פראי:

ואם אנו אומרים, כשלאחר כמה הצבעות המועצה לא תוכל להכריע בין המועמדים, אזי נעביר את ההכרעה לידי שר הפנים - ברור ששר הפנים יהיה נאלץ להתייזב לצד של גוף מסויים, ואנו ראינו דברים כאלה בממשלת המנדט, ואנו זוכרים איזה טענות היו לצבור הפועלים בענין זה.

אינני חושב כמו"כ שיתכן שיעמוד בראש אדם בלתי מפלגתי. גם אם הוא בלתי מפלגתי - יש לו סמפטיה לאיזה צד שהוא. ולכן אני אומר, שאם לאחר שתיים או שלש הצבעות לא יוכלו להכריע בדבר - אין דרך אחרת אלא למסור את ההכרעה לידי הגורל. ואין בזה כל בושה.

י. גורי:

אני מסכים שיש צורך להזקק לכל האמצעים ולנצל כל צעד שעלול להביא לידי הכרעה. אבל במקרה שאפשרות כזו לא תהיה, אין ברירה אחרת אלא למסור את ההכרעה בידי הגורל. גורל זהו פאסום. גם אם ישנם אלפי מצביעים, תלוי גורל הבחירות הכלליות בפסום מסויים. אינני רוצה להטיל את ההכרעה הזו על שר הפנים או על הממשלה, כי אינני רוצה להעמיד אותם במצב בלתי נוח, כי לפי איזה שיקולים הם יוכלו להכריע? האם לפי הסגולות האישיות? - לא, ואין דרך אחרת אלא להכריע לפי שיקולים פוליטיים, ואיני רוצה להעמיד במצב זה את שר הפנים או את הממשלה. מוטב ~~אם~~ היה מצב של "דעד לוק" נלהזקק לגורל.

א. חושי:

אני מתנגד להכרעה של גורל, ולדעתי ישנן רק שתי

אפשרויות:

1. הממשלה תקבע;

2. הצבור יקבע ע"י בחירות כלליות לכל המועצה.

י. ספיר:

לשם מה יש צורך לערוך בחירות כלליות מחדש? אפשר

במקרה כזה לערוך בחירות ישירות רק לראש העיר.

א. חושי:

האפשרויות הנ"ל יאלצו את חברי המועצה למצוא פתרון

ויהי מה, ויעשו את כל המאמצים לשם כך.

א. שפטל:

אם אנו מפאים בחשבון גורל - הרי מוטב לבחור את הזקן

שנבחרה שינהל את ישיבות העירייה. ואז יש לקחת בחשבון:

גיל; נסיון; וותק. ומדוע אנו צריכים להביא בחשבון שכאילו שני המועמדים

א. שפטל:

צריכים להיות דוקא משני גושים שונים. יתכן מאד, שהמועמדים יהיו מאיחור הגוש.

י. בן-צבי: אני מתנגד לגורל. על גורל מכריזים

כשאינן שום דרך אחרת. אבל לי נדמה שאפשר לבחור את ראש העיר באותה השיטה שבחרנו בנשיא המדינה. אם יעמדו בפני המועצה שתי ברירות: (1) הממשלה תכריע; (2) בחירות כלליות חדשות, המועצה תדע שהיא חייבת לבחור את ראש העיר.

דוד הכהן: אני מתנגד לגורל וכן לענין ההכרעה בידי

הממשלה. הכרעה ע"י הממשלה תצטרך להיעשות רק במקרה שיהיו שני כוחות שונים מתנגדים זה לזה, ואינני חושב שהממשלה מחוייבת להכניס את עצמה בענינים אלה, ולבוץ כזה. זה לגמרי לא בריא לממשלה. אני מציע לכם הצעה ששני המועמדים האלה יעמדו לבחירות בפני הציבור. זה גם יקרב אותנו להצעה היסודית של מר ספיר.

ת. טובי: אני מתנגד שהממשלה תכריע בענין זה,

וכן מתנגד לצעתו של מר שפטל. אני מסכים לבחירות ראש העיר באופן ישיר, לא רק בין שני מועמדים, אלא מבין חברי המועצה כולה.

מר רוזנבלום: אני רוצה לקבוע שהממשלה לא הציעה שההכרעה

תהיה בידיה. היא הציעה הצעת של גורל.

כמו כן אני רוצה להזכיר לחברי הועדה שאת ראש העיר אי-אפשר להדיח מתפקידו, ורק ה"הי-קומיסיונר" יכול לדחות אותו.

אבל כאן מתעוררת שאלה, מה יהיה אם המועצה

עד אשר ייבחר ראש העיר? כלומר, מי ינהל את ישיבות המועצה עד אשר תוכרענה הבחירות של ראש העיר. לפיכך אני מתנגד בהחלט להצעה שהושמעה כאן בדבר עריכת בחירות חדשות למועצת העיריה. אם תהיה אפשרות כזו, יהיו כאלה שיהיו מעונינים ליצור מצב של "דעד-לוק", כדי שתיערכנה בחירות חדשות. זה יביא לאנדרלמוסיה בהנהלת הענינים, ואנו חייבים למנוע אפשרות כזאת.

מר רוזנבלום:

אני חושב שאפשר לקבל את ההצעה של גורל
ואם אח"כ ייווצר רוב אחר, הוא יוכל לשנות

את הדברים.

מר נ. הורנשטיין:

אני רוצה להציע: בהצבעה הראשונה נבחר
רק האדם שקבל יותר סמחצית הקולות. אם אין
נבחר כזה - מתקיימת הצבעה שניה (לא ישיבה שניה). אם גם בהצבעה שניה אין
הכרעה, מתקיימת הצבעה שלישית ואז נבחר האדם שזכה ברוב קולות רגיל.
במקרה ששני מועמדים קבלו את אותו מספר הקולות - יוכרע הדבר ע"י הגרלה.

י. גורי:

אינני רואה כרגע אפשרות להצביע בענין זה
ואני מציע לחברי, גם אלה שמתנגדים להצעה
של גורל, לדחות את ההצעה לישיבה הבאה.

ז. ורהפטינג:

ברצוני לסכם את ההצעות:
במקרה של "דעד-לוק" - ישנן שתי הצעות:
(1) הכרעה ע"י גורל; (2) נגד הכרעה ע"י גורל.

לאלה שהם נגד הכרעה ע"י גורל, ישנן שתי
הצעות: (1) למסור את ההכרעה לשר הפנים או לממשלה; (2) למסור את ההכרעה
לציבור. לגבי ההצעה האחרונה ישנן שתי אפשרויות: (א) בחירות חדשות
לכל המועצה; (ב) בחירות רק על המועמדים שנשארו להכרעה. ועוד אפשרות
שלישית: (ג) בחירות חופשיות לראש העיריה מבין חברי המועצה, (הצעת ת. טובי).

י. ספיר:

אני מציע תוספת:

אנו פונים קודם לממשלה שהיא תכריע בדבר,

במקרה שהיא אינה מקבלת על עצמה את ההכרעה - **פולכים** לבחירות.

מר רוזנבלום:

אי-אפשר לקבל את הצעתו של ספיר. אם פונים
לממשלה, היא חייבת להכריע.

י. ספיר:

אני מסיר את ההצעה שנ"ל.

ז. ורהפטיג: (1) האם אנו מקבלים את העקרון שנפגס הראשונה
ייבחר רק מי שיקבל למעלה ממחצית הקולות של

כל חברי המועצה?

ההצעה נתקבלה.

(2) אם אף אחד מהמועמדים לא קבל למעלה ממחצית
הקולות בהצבעה ראשונה, תתקיים הצבעה שניה.

ההצעה נתקבלה.

(3) ועתה לפנינו הצעה שלישית:

במקרה שבהצבעה שניה אין הכרעה - עוברים להצבעה
שלישית, ואם היו שלושה מועמדים, מקבלים את העקרון
של אלמנציה. ז.א., שמספר הקולות הכי נמוך נופל
בכל הצבעה עד אשר מגיעים לשני מועמדים.

סר רוזנבלום: אני מתנגד לשיטה של אלמנציה, כי לפי השיטה הזאת,
המועמד שקבל את מספר הקולות הנמוך ביותר נופל.
אבל במציאות, יכול סאד לקרות, שרוקא אוהו מעמד שנפל, בהצבעה האחרונה אא
היו יכולים להיות לו סיכויים טובים ביותר להבחר. משום כך אני מתנגד לשיטת
האלמנציה בכלל.

ס. סנה: אני מציע שבמקרה ולא יתקבל העקרון של אלמנציה,
יש להגביל את מספר ההצבעות.

ז. ורהפטיג: אני מציע שבהצבעה האחרונה לא נצטרך לרוב מוחלט של כל
חברי המועצה, אלא נסתפק ברוב רגיל של המצביעים.

ההצעה נתקבלה.

בישיבה הבאה נצטרך עוד להחליט על הסעיפים הבאים:

(א) לקבל שיטת אלמנציה או לא; (ב) בחירות חשאיות או לא; (ג) ...

ז. ורהפטיג:

(ג) מהו הריוח המינימלי או המקסימלי בין הצבעה אחת לשניה.

החלטה - ההצבעה על סעיף קטן א' בישיבה הבאה.

סעיף קטן ב':

הצבעה - סעיף קטן ב' נתקבל.

סעיף קטן ג':

י. גוריי: אני מציע להוציא את סעיף קטן ג', מכיון

שהוא לא שייך לסעיף 48, אלא לסעיף 49.

אם נשאיר את הסעיף כמו שהוא - יוצא שבכל מקרה אחר אין הסגן יכול לפעול
אלא רק במקרה שראש העיריה נעדר. לפי דעתי, יש לשקול באיזה מסיבות
יכול לפעול סגן ראש העיר וזה לא שייך לסעיף זה. יש לקבוע סעיף זה
בפרק המדבר על סגני ראש העיר ועל הסמכויות שלהם.

ג. הורנשטיין: לפי החוק הקיים, שר הפנים ממנה את הסגנים.

אנו קבלנו החלטה שלא שר הפנים ממנה אלא

המועצה פאפא בוחרת - לפיכך יש כאן סתירה.

י. ספיר: יש להעביר את סעיף קטן ג' לסעיף 49, וכמו-כן

יש לקבוע באיזה מקרים מתסנה סגן/העיר כממלא
ראש

מקומו. כן יש לקבוע שיש לבחור בסגן ראשון וסגן שני שמטלאים את מקומו
של ראש העיר, במקרה של חופשה או מחלה וכו'. כמו כן יש לקבוע מתי בוחרים
בראש עיריה אחר, כלומר, באיזה מקרים מעבירים את ראש העיר ממשרתו.

ז. ורהפטיג: אני חושב שכל הויכוח הזה איננו דוחק ברגע,

משום שהוא לא הכרחי לשם ביצוע|הכחירות.

י. גוריי: אני מציע לחלק את הסעיף לשנים ולקבוע:

(1) בפעדרו של ראש העיריה - ימלא סגנו את

מקומו; (2) מתפטר ראש העיריה - עד בחירת ראש עיריה חדש ימלא סגנו את

י. גורי:

כמו כן אני מציע למחוק את הנוסח: "שאינו יכול לפעול" ולהוסיף "במקרה של מחלה".

ז. ורהפטיג: יש להשאיר את הניסוח של סעיף קטן ג' (ההקדמה)

לוועדת המשנה ולהביא בחשבון את המקרים של

העדר ראש העיר ליום אחד בגלל מחלה קצרה, וכן לגרר את זכויות הסגנים במקרה של העדרו של ראש העיר.

החלטה - סעיפים קטנים 1, 2, 3 של סעיף קטן ג' נתקבלו.

סעיף קטן ד':

י. גורי: בעצם רק הפיסקא הראשונה בסעיף זה היא במקומה.

הסעיף הזה בא להבטיח שאם ראש העיר חדל להיות

חבר המועצה - הוא חדל להיות גם ראש העיר. כל היתר כתוב בסעיף 49.

בהזדמנות זו אני שואל את המנסחים: מדוע הם הכניסו את המלים "כל עוד

לא התפטר... " הרי ברור שאם אדם לא מתפטר הרי הוא ממשיך בתפקידו,

ולשם מה הוכנסו המלים האלה.

מר רוזנבלום: אנו אומרים שראש העיריה יכול לפעול:

(1) כשהוא חבר המועצה; (2) כל זמן שלא התפטר

מלהיות ראש העיר, אבל נשאר חבר המועצה;

י. גורי: ז.א., ברגע שהוא חדל להיות חבר המועצה - הוא

אינו יכול לכהן כראש העיר.

מר הורנשטיין: אני מציע שבמקום שכחוב "ימשיך בכהונתו" וכו',

יהיה כתוב: "יחדל לכהן (1) אם הוא יחדל להיות

חבר המועצה; (2) אם הוא מתפטר מכהונתו; (3) אם הוא מועבר מכהונתו."

ז. ורהפטיג: אני מציע לקבל החלטה שאפשר יהיה להעביר את ראש העיר מכהונתו רק ע"י רוב אבסולוטי ובישיבה מיוחדת, כדי שתהיה יציבות.

י. ספיר: אני מציע להרגיש שצריך להיות רוב של כל חברי המועצה, וכל חברי המועצה חייבים להיות נוכחים באותה ישיבה.

י. גורי: ישנם מקרים שראש העיר מועל בתפקידו, ובני בריתו במועצה רוצים להסנע מכל אפשרות של הדחת האיש מתפקידו, ואז לא יהיו נוכחים בישיבה שתחליט על העברת ראש העיר מכהונתו, ואז לא יהיה רוב מוחלט. לכן אני מציע, שבמקרה כזה יש להעמיד על סדר היום בישיבה מיוחדת של מועצת העירייה, סעיף להבעת אי-אימון לראש העירייה. ואז אין צורך ברוב מוחלט אלא ברוב רגיל של הנוכחים בישיבה.

אירוב כהן: אני מציע תיקון להצעת סגורי: במקרה שבישיבה הראשונה אינם נוכחים כל חברי המועצה - קוראים לישיבה שניה ואז מכריע רוב הנוכחים בישיבה.

א. שפטל: אני מתנגד שההכרעה תהיה בידי רוב הנוכחים, ומציע שההכרעה תהיה בידי רוב חברי המועצה.

י. ספיר: יש לקבוע באיזה מסיבות אפשר להעביר ראש עירייה מכהונתו, כי אחרת, סיעה, שראש העיר לא מוצא חן בעיניה, או שראש העיר עשה מעשה שלא לפי רוח הסיעה - היא יכולה להציע הצעה של הבעת אי-אימון, ואני חושב שיש להחמיר במקרים כאלה. אם לא יהיה רוב מכריע - אפשר יהיה בקלות להעביר ראש עירייה מכהונתו, וזה דבר בלתי רצוי. כדי להפיל את ראש העיר צריך להיות קוורום מלא.

מר הורנשטיין: אני מציע שבמקרה של העברת ראש העיר מכהונתו - דרושה הכרעה של כל חברי המועצה.

סר הורנשטיין:

אבל יחד עם זאת, יש להוסיף סעיף קטן האומר:
"רשאית המועצה לפסדו, או להעבירו מכהונתו על-פי רוב רגיל,
אם נתחייב בדין שעבר עבירה פלילית בקשר לעבודתו, או בעבירה
פלילית אחרת אשר לדעת המועצה היא סמיטה עליו קלון".

א. פראי: אני מציע להשמיט את המלים: "על עבדה פלילית
שמסיטה על קלון" וכן את המלים "על דעת המועצה",
אלא אם היה פסק-דין כזה.

ז. ורהפטיג: הפסוק הסופי איננו שייך לסעיף קטן ד', אבל
בפנינו עומדת שאלה חדשה לגמרי. סעיף 48 מטפל
בבעיה כיצד לבחור ראש עיריה, וקובע שראש העיר ייבחר בישיבה הראשונה או
השניה של המועצה, אבל נשאלת השאלה, מי בינתיים, עד אשר ייבחר ראש העיר,
ינהל את הענינים (כי גם סגנים עוד לא נבחרו).

י. בן-צבי: האם המנסחים חשבו על מקרה כזה שראש העיר
הקודם לא נבחר מחדש למועצה חדשה? ולפי
מה שקבלנו, הרי מי שאיננו חבר המועצה, איננו יכול להיות ראש העיר.

סר הורנשטיין: לפיכך הכנסנו את המלה "אולם". ז.א., שגם
במקרה יוצא מן הכלל, כאשר ראש העיר הקודם
לא נבחר מחדש כחבר המועצה, למרות אי-היותו חבר המועצה החדשה הוא ימשיך
לנהל את הענינים עד אשר ייבחר ראש העיר החדש. אבל התיקון הוא שלא
תהיה לו זכות הצבעה, הוא רק ממלא את התפקיד של ראש העיר.

ז. ורהפטיג: אם כן אני מציע להוסיף בסעיף קטן ד' כי מיד
לאחר שראש העירה מתפטר - יש לבחור בראש עיריה
אחר. ונדמה לי, שאנו צריכים להחליט עכשיו מי יהיה ראש העיר, עד אשר
ייבחר ראש העיר החדש. אני מציע במקרה זה, אולי באמת לקבל את ההצעה
של שפטל, שעד שייבחר ראש העיר החדש יכהן בתפקיד זה זקן הנבחרים, כלומר
הזקן שבחבורה.

י. גורי:

היו"ר צדק שאנו צריכים לדאוג קודם-כל,
מי יכהן כראש העיר, עד שייבחר ראש העיר
החדש. אני רוצה להזכיר לחברי הועדה, כי כאשר הובאה ההצעה שחברי
המועצה הקודמים ייקראו חזרה למלא את תפקידם - הועדה דחתה את ההצעה
הזאת, ואני חושב שזה חל במידה שווה לגבי ראש העיריה. יתכן מאד שמועצה
החדשה, יחסי הכוחות ישתנו, ולא תהיה התאמה בין ראש העיר הקודם לבין
המועצה החדשה, ולדעתי אין להטיל עליו את התפקיד הזה, ויש למצוא פתרון
אחר.

י. ספיר:

לפני כן קבענו שתוך שבועיים יש לפרסם את
שמות חברי המועצה, והמועצה מוכרחה להתחיל
בתפקידה. ברור שמחויף לענין של בחירות לראש העיריה, יעמדו בפני המועצה
גם תפקידים אחרים, ואני חושש שלא תימצא אלטרנטיבה אחרת אלא לקבל שראש
העיריה הקודם ימשיך לנהל את הענינים כדי שלא ייווצר חלל, למרות שבאופן
עקרוני, אני מתנגד לדבר מאותו הניסוק שפסלו את המשך כהונתה של המועצה
הקודמת, (סעיף 37).

ז. ורהפטיג:

ישנן 3 אפשרויות: (1) ראש העיריה הקודמת
גם אם לא ייבחר למועצה החדשה, ימשיך לנהל את
ענין העיריה עד אשר ייבחר ראש עיריה חדש; (2) זקן הנבחרים ינהל את
עניני העיריה, עד אשר ייבחר ראש עיריה חדש; (3) אחד מחברי המועצה ימונה
ע"י שר הפנים כדי לנהל את ישיבות העיריה וגם את עניני המשק, עד שייבחר
ראש עיריה חדש.

י. בן-צבי:

אני מתנגד להצעה שראש העיריה הקודם ימשיך
לכהן בתפקידו, כי בזמנו התנגדנו שהמועצה
הקודמת תמשיך בתפקידה.

ז. ורהפטיג:

במועצת המדינה הזמנית היה ויכוח דומה,
מי ינהל את ישיבות הכנסת עד אשר ייבחר
יושב-ראש הכנסת, ואז הציעו: (1) ראש המועצת המדינה הזמנית; (2) זקן
הנבחרים לכנסת. עתה יש לפנינו 3 אפשרויות כפי שציינתי לעיל.

א. חושי:

ועור אפשרות רביעית:

- (א) את הישיבות ינהל זקן הנבחרים;
- (ב) הנהלת הענינים תמצא בידי ראש העיריה הקודם.

י. גורי:

ועור אפשרות חמישית:

- מועמד מתוך הסיעה שיש לה רוב יחסי במועצה, ימלא באופן זמני את התפקיד הזה.

מר הורנשטיין:

אני מציע: "שר הפנים ימנה אדם מסייעת הרוב, כדי לנהל את עניני העיר".

הי"ר ז. וורהפטיג: לסיכום ההצעות:

- (1) ראש העיריה הקודם ימשיך לכהן עד לבחירת ראש עיריה חדש, גם אם הוא לא נבחר למועצה.
- (2) הזקן שבין הנבחרים ינהל את הענינים עד לבחירת ראש עיריה חדש.
- (3) שר הפנים ימנה אדם מסייעת הרוב, כדי לנהל את עניני העיר.
- (4) את התפקידים של ראש העיריה, עד לבחירת ראש עיריה חדש, ימלא ראש העיריה הקודם באם הוא נבחר כחבר המועצה החדשה. באם הוא איננו נבחר - ימלא את התפקיד הזה הזקן שבחבורה.
- (5) את הישיבה ינהל זקן הנבחרים; את הענינים ינהל ראש העיריה הקודם.

א. חושי:

אני רוצה לחזור ולנמק את הצעתי:

(א) את הישיבות ינהל זקן הנבחרים; (ב) את הענינים

ינהל ראש העיר הקודם. הנימוק הוא, שאת כל עניני המשק צריך לנהל אותו

§ 5

א. חושי:

אדם שנהל את המשק במשך כל הזמן, הרי גם כאשר יבחר ראש עיריה חדש, הוא צריך להעביר לידי ראש העיר החדש את כל הענינים, ואין כל הגיון בדבר שעד שיבחר ראש העיר החדש, יעבירו את הנהלת המשק לידי אדם שאיננו מוסמך ואיננו בקי בענינים. לעומת זאת אני חושב שאי-אפשר למסור את הנהלת הישיבה לראש העיריה הקודם. כִּלְאֵם למשל, אפילו יבחר ראש העיר הקודם מחדש כסדר במועצה, בתוך סיעה של 2 או 3 חברים (מתוך 31 חברי המועצה כולה), הרי כבר בזאת הביע צבור הבוחרים אי-אסון לראש העיר הקודם, ואי אפשר להניח לו לעכשו לנהל את הישיבות.

מר רוזנבלום: אין הכרח בכפילות למשך תקופה כה קצרה עד שיבחר ראש העיר החדש. הנהלת הישיבות והנהלת הענינים צריכות להמציא בידי אותו אדם במשך שבועיים בערך, ולתקופה כה קצרה אין כל צורך בכפילות.

מר א. גולדרט: אני מציע: יכהן ראש העיר הקודם, בין אם הוא חבר המועצה החדשה או לא.

י. ספיר: אני מתנגד להצעה ששר הפנים ימנה אדם מתוך הסיעה מנ"י שיש לה רוב יחסי במועצה. באמת כזה משפיע אח"כ על בחירת ראש העיר, וזהו תקדים מסוכן וגם בלתי הוגן.

י. גורי: אני מציע הצעת פשרה:

אם ראש העיריה הקודם יבחר למועצה החדשה - יכהן הוא בתפקיד זה, אם לא - ימנה שר הפנים את אחד מחברי המועצה.

ס. סנה: הצעתי היא:

אם ראש העיריה הקודם יבחר למועצה החדשה - יכהן הוא בתפקיד זה, אם לא - יכהן זקן הנבחרים

ה-צ-ב-ע-נ-ט:

אני מעמסר להצבעה את ההצעה הבאה:

ז. וורהפטיג:

(1) במקרה שראש העירייה הקודם נבחר למועצה - ינהל

הוא את הענינים עד בחירת ראש העיר החדש.

בעד - רוב
נגד - סיעוט

ה ה צ ע ה נ ת ק ב ל ה.

(א) במקרה שראש העירייה הקודם לא נבחר למועצה

ישנן שתי אפשרות:

1. הזקן שנבחרה; 2. סמונה ע"י שר הפנים.

ה צ ב ע ה:

נתקבלה ההצעה ה-2.

ה ח ל ט ה:

נתקבלה ההצעה הבאה:

במקרה שראש העיר הקודם נבחר למועצה החדשה - הוא

מכהן כראש העיר, עד אשר ייבחר ראש העירייה החדש.

במקרה שראש העירייה הקודם לא נבחר למועצה החדשה, אחד

מחברי המועצה ימונה ע"י שר הפנים ויכהן בתפקיד ראש

העיר, עד הבחירות החדשות.

ה החלטה נתקבלה ללא הסתייגות.

אני רוצה להודיע לחברי הועדה, כי ביום ה' הבא יערך סיור

ז. וורהפטיג:

בנתי הסוהר מטעם הועדה לעניני חוק ומשפט. היות והדבר צאצא

נוגע גם לחברי ועדת הפנים - אני מציע לחברי ועדת הפנים להצטרף לסיור הזה

והחברים המעונינים יפנו בענין זה למזכירות.

הודעה: מר גורי ישתתף בוועדת המשנה במקום מר שפטל.

מר סנה ישתתף בוועדת המשנה במקום מר פראי.